

ประสิทธิผลของมาตรการทางสังคมในระดับชุมชน

ในการควบคุมการดื่มสุรา/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สรिता ธีระวัฒน์สกุล

- วัตถุประสงค์

- ประสิทธิภาพของมาตรการทางสังคมในระดับชุมชน ในการควบคุมการดื่มสุรา/เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

➤ ข้อมูลสำคัญที่ นำ/อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้วในการควบคุมการดื่มสุราตามบริบทของชุมชนที่แตกต่าง

กรณีศึกษา 4 ชุมชน

1. บ้านไทรทอง(กาฬสินธุ์)
2. บ้านคำกลาง(อำนาจเจริญ)
3. บ้านดง(ลำปาง)
4. บ้านเลี้ยว(พะเยา)

(1)บริบทชุมชน

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
“หมู่บ้านปลอด เหล้า”	“เลิกเหล้า เลิกใช้ ความรุนแรงต่อ ผู้หญิงและเด็ก”	“ลดเหล้างานศพ” การจัดระเบียบ สังคม “บ้าน ดง”	“ลดเหล้างานศพ” นโยบายระดับ อำเภอ/ตำบล
-159 หลังคาเรือน ประชากร 645 คน	-232 หลังคาเรือน ประชากร 938	143 หลังคาเรือน ประชากร...	- 278 หลังคาเรือน ประชากร ประมาณ 700 คน

(1)บริบทชุมชน(ต่อ)

บ้านไทรทอง

บ้านคำกลาง

บ้านดง

บ้านเสี้ยว

- อยู่หลังเขา 9 กม
จากถนนลาดยาง

- คนอพยพมาจาก
หลายพื้นที่

- ห่างจากตัวเมือง
17 กม.

- ชุมชนดั้งเดิม
อาชีพเกษตรกรรม
ไม่มีความเป็นเครือ
ญาติ

- ทำนาเพื่อบริโภค-
รับจ้างในเมือง/
กทม.
มีหนี้สิน6-7 หมื่น
บาท/ครอบครัว

- ประชากรวัย
แรงงาน ไปทำงาน
ต่างจังหวัด
ต่างประเทศ

- ประชากรวัย
แรงงาน ไปทำงาน
ต่างจังหวัด
ต่างประเทศ

- ศูนย์รวมจิตใจ
หลวงปู่บุญรอด อธิ
บุญโญ

- เสาหลักบ้าน เป็นศูนย์
รวมจิตใจ
ความสัมพันธ์เป็น
ระบบเครือญาติ

- ค่านิยม
วัฒนธรรมความ
พึงพอใจ

- หมู่บ้านพัฒนา
ใหม่

2. สถานการณ์/ผลกระทบจากการดื่ม

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
- ก่อนปี 2544 ตั้งวงกินเหล้า ทะเลาะวิวาท ชกต่อยเป็น ประจำ แทบ ทุกงาน	- ความรุนแรงใน ครอบครัว การ ฆ่าเด็กผู้หญิง อย่างโหดเหี้ยม ทารุณ	- การดื่มในทุก เทศกาล งาน เลี้ยงฉลอง งานบวช งาน แต่งงาน ลูกหลาน กลับบ้าน	-83 % ของ ครัวเรือนมีผู้ ดื่มอย่างน้อย 1 คน “

สถานการณ์/ผลกระทบจากการดื่ม(ต่อ)

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
<ul style="list-style-type: none"> - สามีภรรยาทะเลาะกัน - ลักขโมย 	<ul style="list-style-type: none"> - ทะเลาะ / อุบัติเหตุ 3 กรณี/เดือน 	<ul style="list-style-type: none"> - การทะเลาะวิวาท การพนัน การใช้จ่าย ฟุ่มเฟือย โดย เฉพาะงานศพ “ คนตายขายคนเป็น ” 	<ul style="list-style-type: none"> - 41.4 % ดื่มในระดับเสี่ยง - ดื่มในทุกโอกาส ทุกเทศกาล - ร้านขาย 4 โรงต้ม 2 จุดขายตามบ้านสมาชิก โรงต้ม อีก 10
<ul style="list-style-type: none"> - เหล้า ยาเสพติด การพนัน 		<ul style="list-style-type: none"> - ผลกระทบ: ค่าใช้จ่าย การถูก ตำรวจจับ/ตักเตือน การทะเลาะวิวาท 	<ul style="list-style-type: none"> - ประมาณ 1 ใน 4 ของผู้ดื่มเคยประสบอุบัติเหตุ

3. มาตรการ/การดำเนินงาน

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
- ผู้นำทางจิต วิญญาณ	-แกนนำ :สตรี	-แกนนำ: ผู้นำ - หมอดินอาสา	-ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการ
- ต้นปี 2544 ชาว หมู่บ้านทรัพย์ สมบูรณ์ จ. พิชิตร “หมู่บ้าน สีขาว”	-เมาสุรา อละวาดส่ง เสียงดังรบกวน ปรับ 500 บาท	-เริ่ม 2544-45	- 2546 กฏ หมู่บ้าน (ยาเสพติด - 2548 ห้ามดื่ม เหล้าในงานศพ ฝ่าฝืนปรับ 1,000 บาท

3. มาตรการ/การดำเนินงาน(ต่อ)

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
<ul style="list-style-type: none"> - ให้ปัจจัย “อาหารกาย อาหารใจ” ปัจจัยพื้นฐาน เครื่องมือหากิน กับคนเล็กด้อม - การทำพันธ สัญญา 	<ul style="list-style-type: none"> - 2545 ทำวิจัย- มูลนิธิเพื่อนหญิง - (ผลกระทบของ สุรา...ปัจจัยร่วม ...ความรุนแรงใน ครอบครัว) - โครงการลด เหล้า-2547 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำวิจัยชาวบ้าน- สกว. - เปิดเวทีประชาคม จัดระเบียบสังคม - ลดเหล้า ลด ค่าใช้จ่าย การ พนัน และการ ฟุ่มเฟือยอื่นๆ ใน งานศพ 	<ul style="list-style-type: none"> -

3. มาตรการ/การดำเนินงาน(ต่อ)

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
<p>-มาตรการชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none">- ไม่จ้างงานคนเดิม (งานวัด)- กฎหมู่บ้าน ตัดสิทธิ์คนเดิม- ส่งเสริมอาชีพ- กิจกรรมเยาวชน- เวทีสร้างจิตสำนึกนักดื่ม	<p>-</p>	<ul style="list-style-type: none">- แลกเปลี่ยนมุมมองกับ บ้านสามขา- การบันทึกค่าใช้จ่ายงานศพ เปรียบเทียบระหว่างงานไม่มีเหล้า กับมีเหล้า- พระสงฆ์ช่วยกระตุ้นการงดเหล้าในงานศพ งานไหนมีเหล้าไม่รับนิมนต์	<p>-</p>

4. ผลลัพธ์/ผลกระทบ

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
	-แกนนำผู้ชาย เลิกเหล้า		- การทะเลาะวิวาท ในหมู่บ้าน ลดลง (แต่ไป ทะเลาะกันนอก หมู่บ้านแทน)
- คนดื่ม 10 คน - ความตระหนัก ความอายที่จะ ดื่ม	- คณะกรรมการ รณรงค์เลือกตั้ง ผู้ใหญ่ไม่มี เหล้า(50 คน)	- ไม่มีใครขอเหล้า ในงานศพ - ไม่มีเหล้าใน งานศพ	- งานศพ 7.00 น.- เวลาเผา ไม่มี การเลี้ยงเหล้า หลังจากนั้น ไม่ ห้าม

4. ผลลัพธ์/ผลกระทบ(ต่อ)

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
<p>-ไม่มีร้านขายเหล้า</p> <p>-2546 งดเหล้า</p> <p>เข้าพรรษา คน</p> <p>เข้าร่วมโครงการ</p> <p>มากขึ้น</p>	<p>-สร้างกระแส กระตุ้นให้</p> <p>เกิดการ</p> <p>ปรับเปลี่ยนทัศน</p> <p>ผู้ขาย ต่อความ</p> <p>รุนแรงใน</p> <p>ครอบครัวอัน</p> <p>เนื่องมาจากเหล้า</p>	<p>-งานศพสั้นลง เหลือ</p> <p>วันเดียว</p> <p>- ค่าใช้จ่ายในงาน</p> <p>ลดลง ประมาณ</p> <p>1 ใน 3</p>	<p>- ผู้หญิงดื่มมากขึ้น ถูก</p> <p>ยอมรับมากขึ้น</p> <p>- วัยรุ่น ดื่มในปริมาณ</p> <p>มาก ดื่มเสียง</p> <p>อันตราย มี</p> <p>ทัศนคติเชิงบวก</p> <p>ต่อการดื่ม</p>
<p>-ตั้งมูลนิธิ อธิปญ</p> <p>โญ</p>	<p>-“ครอบครัวอบอุ่น</p> <p>ชุมชนเข้มแข็ง”</p> <p>แกนนำต่างๆใน</p> <p>ชุมชน-2547</p>	<p>-กิจกรรมอื่นๆเพื่อ</p> <p>ลดค่าใช้จ่ายใน</p> <p>งานศพ เช่น</p> <p>ค่าอาหาร</p>	<p>-การดื่มยังคงอยู่</p> <p>ในวิถีชีวิต</p> <p>วัฒนธรรม</p> <p>และค่านิยมที่</p> <p>เป็นบวก</p>

4. ผลลัพธ์/ผลกระทบ(ต่อ)

บ้านไทรทอง	บ้านคำกลาง	บ้านดง	บ้านเลี้ยว
-สมาชิกเลิกเหล้า มากกว่า 600 คน	-การให้คำปรึกษาเฉพาะ ราย กลุ่มสนับสนุน ครอบครัว		-“ได้เพื่อน ผู้กมมิตร” -“ตอบแทนน้ำใจคนที่มา ช่วยงาน”
-แจกโค 62 ตัว	-จัดประชุม กรณีศึกษา		-“สังสรรค์ สนุกสนาน”
- หมู่บ้านสงบ	-ผู้หญิงกล้าพูดถึง ปัญหา		- “แก้มือยก แก้ว ปวงด”
-มีเหตุให้ปฏิเสธ การดื่ม - ตั้งกลุ่มสัจจะ ความสามัคคี	-เกิดกลุ่มสตรีออม ทรัพย์เพื่อการ ผลิต-OTOP		- “กินข้าวได้อร่อย หลับดี”

➤ คำสำคัญ

- ผู้นำธรรมชาติ/ทางจิตวิญญาณ
- การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
- การทำตามๆกัน
- บริบทชุมชนต่าง วิธีการ/มาตรการต่าง
- ผลเกิดขึ้นในระยะยาว
- หากกลไกสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่อง